

УДК 930:903.25](477):930(438)

Б. І. ПЕТРИШАК*

ДОСЛІДЖЕННЯ СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ІСТОРІЇ ГАЛИЧИНИ УКРАЇНСЬКИМИ ТА ПОЛЬСЬКИМИ ІСТОРИКАМИ: ЗДОБУТКИ Й ПЕРСПЕКТИВИ

У повідомленні йдеться про багаторічну співпрацю Центрального державного історичного архіву України, м. Львів з Інститутом історії Ягеллонського університету в Кракові над проектами з історії суспільно-господарських відносин у Галичині останньої третини XVIII – середини XIX ст.

Ключові слова: економічно-господарська історія Галичини; спільні проєкти; конференції; довідкові джерелознавчі розвідки.

Центральний державний історичний архів України, м. Львів (далі – ЦДІАЛ України) вже багато років активно співпрацює і реалізовує успішні довготривалі проєкти з Інститутом історії Ягеллонського університету у Кракові (Польща). Група польських істориків-науковців, які зацікавлені у вивченні оригінальних джерел до загальної економічно-господарської історії Галичини, спільно з українськими архівістами підготували до друку протягом п'яти останніх років чимало бібліографічних позицій. Це, зокрема, підсумкові збірники конференцій, які відбувалися у Львові та Кракові, окремі монографії членів творчого колективу, багатотомні довідкові джерелознавчі розвідки.

Розпочалася ця плідна співпраця в 2012 р. із реалізації першого спільного проєкту “Інвентаризація історичних матеріалів з історії Галичини 1772–1867 рр. з архівних і бібліотечних збірок Польщі, Австрії та України” (Inwentaryzacja materiałów historycznych dotyczących gospodarki Galicji w latach 1772–1867 ze zbiorów archiwów i bibliotek Polski, Austrii i Ukrainy), який був фінансований польською “Національною програмою гуманітарного розвитку” (Narodowy Program Rozwoju Humanistyki). У ньому взяли участь 8 учасників із різних наукових інституцій Кракова, Ряшева та Тарнова, до них приєдналися троє працівників ЦДІАЛ України. Головною метою проєкту стало створення електронної бази даних на підставі архівних джерел, нормативно-розпорядчої документації влади на різних щаблях, преси, публіцистики,

---

* *Петришак Богдана Ігорівна* – кандидат історичних наук, завідувач сектору зберігання документів відділу давніх актів Центрального державного історичного архіву України, м. Львів.

іконографії та картографічних джерел; використання цього комплексу при написанні праць з історії, економіки, геополітики тощо, а також користування нею в архівних пошуках. Галузями, які охоплював проект, стали: сільське господарство, ремесло, торгівля, комунікація і транспорт, фінанси, державна політика. Виконавцями в ході робочих зустрічей і нарад розроблено уніфікований формуляр запису архівної інформації, який складався з таких пунктів: 1) назва архіву; 2) назва фонду; 3) № справи (од. зб.); 4) назва справи; 5) хронологія; 6) короткий зміст; 7) тип актової документації; 8) мова; 9) примітки; 10) ключові слова.

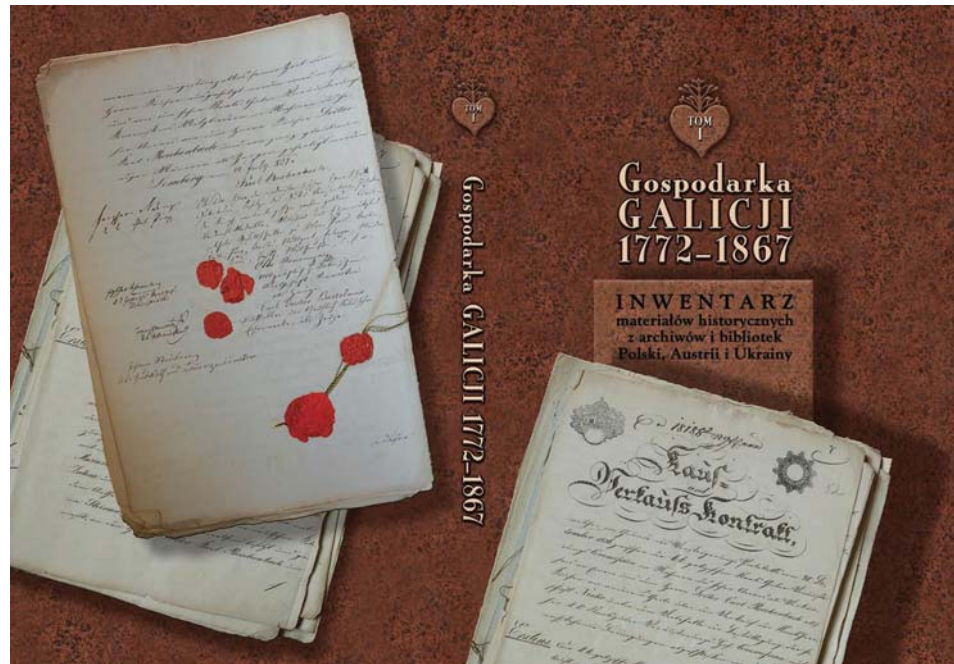
Першим проміжним підсумком наукового проекту стала конференція “Галичина в 1772–1867 рр. Суспільство і господарство” (*Galicja w latach 1772–1867. Społeczeństwo i gospodarka*), яка відбулася 19 листопада 2014 р. у Кракові. На ній був презентований підготовлений організаторами збірник статей “Суспільство та господарство Галичини в 1772–1867 рр. Джерела та перспективи досліджень” (*Społeczeństwo i gospodarka Galicji w latach 1772–1867. Źródła i perspektywę badań*, 2014), який став першим томом майбутньої серії “Суспільство та господарство Галичини. Студії та матеріали” (*Społeczeństwo i gospodarka Galicji. Studia i materiały*) під редакцією двох провідних учасників проекту: Кшиштофа Слюсарка і Томаша Карголя. Наступного року в серії побачила світ монографія ще одного співпрацівника проекту – Міхала Бачковського – про військові події 1866 р. у Галичині та Тешинській Сілезії (“*Wojna 1866 roku w Galicji i na Śląsku Cieszyńskim*”, Краків, 2015).

Подальші видання з’явилися на світ також як результат видання друком доповідей конференції “Польське село між першим поділом і Віденським конгресом” (*Wieś polska między pierwszym rozbiorem a kongresem Wiedeńskim*), що була проведена 28 травня 2015 р. у Кракові. Симпозіум мав за мету дослідити вплив суспільних, господарських та політичних змін другої половини XVIII – початку XIX ст. на сільське середовище Малопольщі. Збірник, який підсумовував дискусії і став третім томом згаданої вище серії, вийшов під назвою “*Studia z dziejów wsi polskiej na przełomie XVIII i XIX wieku. Studia z historii polskiego села наприкінці XVIII – на початку XIX століть*” (2015). Натомість друга монографія М. Бачковського “Галичина та австрійське військо 1772–1867 рр.” (*Galicja a wojsko austriackie 1772–1867*, Краків, 2017) стала четвертим томом серії.

Проект добіг свого кінця в 2015 р., тоді ж наприкінці року з’явилися 5 томів довідкового джерелознавчого покажчика, які стали паперовою версією підготовленої електронної бази: “Господарство Галичини 1772–1867. Інвентар історичних матеріалів з архівів і бібліотек Польщі, Австрії та України”, тт. I–V (*Gospodarka Galicji 1772–1867. Inwentarz*

materiałów historycznych z archiwów i bibliotek Polski, Austrii i Ukrainy, 2015). Перший том містив рукописні матеріали, другий – іконографічні (мапи, плани, проекти і рисунки різних господарських об’єктів), третій – друковані (правові акти, статистичні джерела, преса та ін.), четвертий том став фактично продовженням і доповненням перших трьох. Показники до усіх чотирьох томів склали п’ятий том. Презентація цього без перебільшення унікального видання відбулася у Львові 16 червня 2016 р.

Натомість архів розпочав працю над наступним проектом, який стосується міст та містечок Галичини: “На межі культур і народів. Галицькі міста і містечка в йосифінському ґрунтовому кадастрі” (Na styku kultur i narodów. Galicyjskie miasta i miasteczka w józefińskim katastrze gruntowym), фінансованим Національним центром науки в Польщі. Увага дослідників у цьому проекті буде зосереджуватися на цілісному комплексі унікальних джерел – першому поземельному кадастрові Галичини – Йосифінській метриці та урбаріальних описах населення, що зберігаються в ЦДАЛ України. Результатом трирічної праці повинна стати електронна база даних про міста та їхніх мешканців, дослідження складових суспільного простору міщан наприкінці XVIII ст. Над проектом працюють 9 осіб, серед них – четверо працівників ЦДАЛ України.

Обкладинка 5-ти томного видання “Господарство Галичини 1772–1867. Інвентар історичних матеріалів з архівів і бібліотек Польщі, Австрії та України”.

Після першого вступного етапу досліджень в архіві, 23 листопада 2017 р. у Кракові відбулася I Міжнародна конференція “Міста Галичини в епоху політично-суспільних змін в 1772–1867 рр. Простір – влада – суспільство” (Miasta Galicji w dobie przemian polityczno-ustrojowych w latach 1772–1867. Przestrzeń – społeczeństwo – władza). Її друкованим підсумком став п’ятий том “Суспільства і господарства Галичини” під назвою “Galicyskie miasta w epoce zmian społeczno-politycznych w Europie Środkowo-Wschodniej w XVIII–XIX wieku. Галицькі міста в епоху політично-суспільних змін у Центрально-Східній Європі XVIII–XIX століть” (Краків, 2018). Натомість 27 квітня 2018 р. вже у Львові проведено II Міжнародну конференцію “Галицькі міста в епоху суспільно-політичних реформ 1772–1867 рр. Зміни в міському просторі”. Очікується, що доповіді, виголошені на ній, також побачать світ, а багаторічна співпраця українсько-польського колективу і надалі приноситиме щедри наукові плоди.

The article highlights the long-term cooperation between the Central State Historical Archives of Ukraine in Lviv and the Institute of History of the Jagiellonian University in Krakow on the projects on history of social and economic relations in Galicia in the last third of the 18th – the middle of the 19th century.

Key words: economic history of Galicia; joint projects; conferences; reference source study.